

Zeleň ve městě nejen jako estetický prvek

Využívá vaše město či obec dešťovou vodu, monitoruje a zajišťuje efektivní využití veřejných ploch, nebo snad zajišťuje zasakování vody například na parkovištích? A proč jsou tato témata důležitá? Projevy klimatické změny významně ovlivňují kvalitu života ve městech. Zelená a modrá infrastruktura představuje jednu z možností, jak čelit výzvám spojeným s projevy jako jsou tepelný ostrov města, sucho, bleskové povodně apod. Přírodě blízká opatření navíc mají řadu vedlejších přínosů, jako je estetická stránka, vliv na psychiku a zdraví obyvatel apod.

Mezioborová spolupráce přispívá ke zvyšování kvality života ve městech

Jak mají tato opatření vypadat? Jaká jsou nejefektivnější vzhledem k dílčím přínosům? Jaké jsou preference obyvatel? Jak komunikovat o realizaci opatření s obyvateli z pozice obce?

Odpovědi na tyto a řadu dalších otázek je **nutné hledat napříč obory**, kde nemůže chybět hydrolog, ekolog, územní plánovač, krajinný architekt, ekonom, sociolog, geograf a další. Nic se pak neobejde bez samotných zástupců samosprávy a veřejné správy, které mají významný vliv na realizaci projektů.

Odpovědi na výše uvedené i další otázky hledalo 25 účastníků na **workshopu Platformy pro zelenou a modrou infrastrukturu konaném 4. 12. 2018 na Ministerstvu životního prostředí v Praze**. Jednalo se o první setkání platformy založené Institutem pro ekonomickou a ekologickou politiku z Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem. Jak uvádí hlavní organizátor Dr. Jan Macháč: „*Cílem platformy je vytvořit prostředí, ve kterém bude možné sdílet informace, zpětné vazby či inspirace všech zainteresovaných stran napříč organizacemi a vytvořit tak silnou základnu pro zelenou a modrou infrastrukturu v našich městech a obcích*“.

Obrázek 1: Modrozelená infrastruktura v centru města

Dešťová voda, pocitové mapy, ekonomické hodnocení přírodních ploch

Workshop zahájila Ing. Júlia Tóbková z Ministerstva životního prostředí (MŽP) a odborníci z Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem (UJEP) Dr. Jan Macháč a Dr. Eliška Vejchodská. Následovaly tři stručné příspěvky shrnující aktuální poznání. Prostor pro prezentování byl záměrně dán mladým vědcům. Přednášky **o možnostech hospodaření s dešťovou vodou** na příkladech Plzně a Ústí nad Labem se ujal Mgr. Martin Dolejš z Přírodovědecké fakulty UJEP. Ing. Pavel Dostal ze Svazu zakládání a údržby zeleně ve vazbě na tento příspěvek diskutoval **přenositelnost představeného přístupu hospodaření s dešťovou vodou do jiných měst**, Dr. Jakub Horecký z MŽP zmínil, že **vedle mikrostruktur zeleně se nesmí zapomínat ani na větší (přírodě blízké) plochy**.

Možnost využívání pocitových map jako inovativního nástroj v rámci péče o zeleň v Děčíně představil Mgr. Petr Meyer. Cílem pocitových map bylo získat informace od návštěvníků Pastýřské stěny a identifikovat, která místa pozitivně a která negativně vnímají a proč tomu tak je. Výsledkem je mapa míst a cest pozitivně/negativně vnímaných doplněná o důvody tohoto hodnocení. Město Děčín tak dostane cenné podklady sloužící pro údržbu území. Ing. arch. Martina Sýkorová z Českého vysokého učení technického vnesla klíčový dotaz na orientaci respondentů v mapě při dotazování. Ta byla v případě Pastýřské stěny zajištěna kombinací metod (tazatelé, kteří území znají, podpurnými mapami a srozumitelným podkladem pro zakreslování).

Obrázek 2: Revitalizovaný tok ve městě

Poslední příspěvek se týkal **ekonomického hodnocení přírodních ploch ve městě Liberec a zkoumání preferencí obyvatel**. Dr. Jan Macháč (UJEP) představil výběrové experimenty (tzv. choice experimenty), které byly využity pro zkoumání preferencí, a předběžné výsledky z Liberce. Zde obyvatelé významně preferují přírodě blízké parky a přírodě blízké toky. Význam přírodě blízkých ploch pro adaptaci měst na změnu klimatu doplnila Ing. Eva Sojková z Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví (VUKOZ) o zkušenosti z Brna, kde z **tepelného snímkování** vyplynulo, že běžné trávníky mají nejmenší přínos ve vazbě na tepelný ostrov města v porovnání s dalšími druhy zeleně. Dr. Jan Kopp ze Západočeské univerzity spolu s doc. Přemyslem Krejčířikem a Ing. Ondřejem Feitem (oba ze Společnosti pro zahradní a krajinářskou tvorbu) a Dr. Jakubem Horeckým otevřeli diskusi o **nesouladu obecných preferencí nad údržbou trávníku ze strany obyvatel a jejich významu**

pro město. V České republice je stále v módě časté sekání. Města pak tuto údržbu soutěží, jediné kritérium je cena a následkem toho je kvalita údržby nízká. Do budoucna je zde velký potenciál na změnu režimu sekání, s tím je nutné ale provést i osvětovou kampaň vedoucí k vyššímu povědomí obyvatel.

Výzvy v oblasti zeleně ve městě

Druhý blok otevřeli tzv. 1minutové prezentace, v rámci kterých účastníci workshopu představili další výzvy spojené se zelení ve městě. Dr. Jan Kopp otevřel diskusi nad **definicí zelené a modré infrastruktury**. Jedna z možných definic zazněla v rozhovoru Jana Macháče pro [Českou televizi](#) ze setkání (začátek 1 hodina 19 minut). Ing. arch. Martina Sýkorová pak zmínila dvojí **vliv digitálního věku ve spojitosti s urbanizací**, na jednu stranu moderní technologie lze vhodně využít pro plánování, na druhou stranu často zeleň ohrožují. Následkem urbanismu vznikla např. řada ploch bez zasakovacího území. Dr. Martin Dubský z VUKOZ upozornil na **význam zelených střech a výzkum střešních substrátů** s vlastnostmi umožňující další rozvoj v oblasti zelených střech.

Téma sucha pak rezonovalo v příspěvku Ing. Sojkové. Ve vazbě na klimatickou změnu je nutné vybírat pro **výsadbu dřeviny, které jsou suchu schopné odolávat**. Byla založena Stezka sucha a nově i areál, kde je možné odolné dřeviny vidět. Mgr. Kateřina Kujanová z Agentury ochrany přírody a krajiny se zabývala **vodními toky ve městech**, zmínila (ne)naplňování Rámcové směrnice o vodě ve vazbě na stav vodních toků a problém s osvětou obyvatel. Radka Pokorná z KOKOZA představila téma **komunitních zahrad a kompostování bioodpadu**. Následovala neformální diskuse jednotlivých účastníků, která se protáhla až do večerních hodin.

Obrázek 3: Kvetoucí louka v blízkosti centra města

Budoucnost platformy

Setkání Platformy budou pokračovat i v dalších letech. Jak v průběhu setkání zmínil Jan Macháč: „Jsem rád, že se podařilo sestavit **mezioborovou platformu pro výměnu zkušeností**, získávání zpětné vazby a propojování vědců, odborníků, lidí z praxe a veřejné správy a samosprávy. Spolupráce je v oblasti zelené a modré infrastruktury s ohledem na projevy klimatické změny nezbytná.“ Vedle setkávání odborníků jsou plánované i další společné aktivity. Všichni účastníci se shodli, že setkávání jsou nezbytná, ať už k **identifikaci výzev**, tak k **hledání řešení a formování společných postojů**. Závěrem prvního setkání tak může být jednotné stanovisko: „Voda a zeleň do měst a obcí patří, ne jen z estetického hlediska, ale především z hlediska zachování dosavadních životních podmínek v období klimatické změny.“

Platforma pro zelenou a modrou infrastrukturu byla založena v rámci projektu **SMART CITY – SMART REGION – SMART COMMUNITY**. Tento projekt Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem představuje komplexní pohled na vytváření kvalitní infrastruktury pro život člověka a poskytování kvalitních veřejných služeb s návazností na společenské výzvy. Projekt podporuje spolupráci výzkumných organizací, soukromého a veřejného sektoru, posiluje specializaci oborového zaměření UJEP, interdisciplinární spolupráci, rozvoj výzkumných týmů témat SMART. Projekt se skládá ze čtyř výzkumných záměrů (SMART Veřejná správa, SMART Veřejné služby, SMART Životní prostředí a SMART People). S cílem sdílet zkušenosti, výstupy a získávat zpětnou vazbu byla v rámci SMART Životní prostředí založena tato Platforma.

O Platformě

Platforma pro zelenou a modrou infrastrukturu je **networkingová platforma** pro propojování zástupců výzkumníků, aplikační sféry, samosprávy a státní správy v ČR. Jejím **smyslem je propojování** odborníků, sdílení poznatků a nalézání společných průniků v tématech, kterými se aktuálně **ve vazbě na klimatickou změnu a zelenou a modrou infrastrukturu** zabývají města a obce v ČR.

SMART City
Region
Community

SMART CITY – SMART REGION – SMART COMMUNITY
Číslo projektu: CZ.02.1.01/0.0/0.0/17_048/0007435

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY